

دوشنبه ۵ خرداد ۱۴۰۴
شماره ۴۴۲۱
فایده‌ها ف‌ا‌ر‌ه‌ن‌ی‌خ‌ت‌گ‌ان‌ دانشگاه
FARHIKHTEGANDAILY.COM FARHIKHTEGANONLINE

سارا طاهری خبرنگار گروه دانشگاه

در چهل و سوسومین سالگرد تأسیس دانشگاه آزاد، نگاهی به افق‌های فرامرزی این دانشگاه ابعاد تازه‌ای از مأموریت علمی و فرهنگی آن را آشکار می‌سازد. از تأسیس واحدهای برون‌مرزی در کشورهای همسایه تا پیگیری دیپلماسی دانشگاهی و گسترش تعاملات علمی بین‌المللی، حوزه بین‌الملل دانشگاه آزاد این روزها به یکی از پشیران‌های اصلی تحول در آموزش عالی کشور بدل شده‌است. محمود محمدی، معاون بین‌الملل دانشگاه آزاد اسلامی، در گفت‌وگو با «فره‌نیختگان» از اقدامات این معاونت در سالگرد تأسیس این دانشگاه سخن گفته است.

معاون بین‌الملل و امور دانشجویان غیرایرانی دانشگاه آزاد در ابتدای سخنان خود با اشاره به روند تحولات دانشگاه آزاد در چهار دهه گذشته، از جایگاه علمی، نقش بین‌المللی و برنامه‌های آتی این دانشگاه سخن گفت. او در ابتدای سخنان خود گفت: «باتوجه به سسابقه‌ای که برای همکاری با دانشگاه آزاد دارم، در چند نکته خدمتتان عرض می‌کنم که دانشگاه آزاد اسلامی، نهادی علمی، آکادمیک و مردمی است که با پشتیبانی حضرت امام (ره) تأسیس شد و خدمات بزرگی در روند توسعه علمی، توسعه سیاسی، اجتماعی و رشد فرهنگی برای کشور داشته است. در حقیقت، در هر استان و شهرستانی که دانشگاه آزاد ایجاد شد، محور توسعه آن منطقه قرار گرفت.» او افزود: «علاوه بر خدمات ارزشمندی که دانشگاه آزاد در حوزه آموزش عمومی ارائه داده، روند توسعه و رشد فرهنگی را نیز به دنبال داشته است. منتها تحولاتی که در سال‌های اخیر، به‌ویژه از زمان مدیریت دکتر طهرانچی اتفاق افتاده، تحولاتی بی‌نظیر بوده است که در ابعاد مختلف درخشان خود را نشان می‌دهد.»

محمدی ادامه داد: «دانشگاه آزاد اسلامی که نهادی علمی و مردم‌نهاد است و با آموزش عمومی آغاز به کار کرد، اکنون از بازار و تولید فکر و اندیشه تا سر مایه‌گذاری، تولید و تکثیر ثروت را دنبال می‌کند. به همین دلیل، در نظام آموزشی‌ی روش‌ها و متدهایی

سارا طاهری

خبرنگار گروه دانشگاه

با تأسیس معاونت علوم انسانی و هنر در دانشگاه آزاد، این حوزه دانشی که همواره درگیر چالش‌هایی مانند عدم انطباق با زیست‌بوم فرهنگی کشور و ضعف در حل مسائل واقعی جامعه بوده، وارد فاز جدیدی از تحول ساختاری و محتوایی شده است. محمدهادی همایون، معاون علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی، در گفت‌وگو با «فره‌نیختگان» از مسیر طی شده، نقاط عطف و چشم‌اندازهای پیش رو سخن گفت. او در ابتدای این گفت‌وگو اظهار کرد: «ما زمانی بیرون از دانشگاه آزاد اسلامی بودیم که خبر تأسیس معاونت علوم انسانی و هنر را دریافت کردیم. این خبر در دانشگاه‌هایی که علوم انسانی در آن‌ها محوریت داشت، بسیار مهم و جالب تلقی شد. آن زمان دکتر خسر و پناه مسئولیت این حوزه را به عهده داشتند.»

همایون افزود: «اساساً اینکه دانشگاه آزاد اسلامی معاونت‌های خود را بر اساس

سارا طاهری

خبرنگار گروه دانشگاه

در چهار دهه گذشته، دانشگاه آزاد با اتکا به ظرفیت‌های مردمی و بدون بهره‌گیری از بودجه دولتی، نقشی بی‌بدیل در گسترش آموزش عالی، تربیت نیروی انسانی متخصص، تولید علم و توسعه فناوری در کشور ایفا کرده است. محمدعلی نادی، معاون علوم تربیتی و مهارتی دانشگاه آزاد، در گفت‌وگو با «فره‌نیختگان»، با اشاره به این نقش آفرینی، تأکید می‌کند که اگر دانشگاه آزاد را در منظومه علمی کشور حذف کنیم، ساختار فعلی آموزش عالی و رتبه علمی کشور دچار فروپاشی خواهد شد. او در این گفت‌وگو ضمن تشریح برنامه‌های این معاونت، بر هدف‌گذاری دانشگاه برای تربیت معلمان توانمند، توسعه مدارس الگویی سما، تقویت مهارت‌آموزی و ایجاد پیوند مؤثر میان علم و بازار کار تأکید کرد.

او در ابتدای سخنان خود با اشاره به اثرگذاری دانشگاه آزاد اسلامی در رشد علمی کشور در طول چهار دهه گذشته گفت: «از ابتدای تأسیس دانشگاه تا الان، دانشگاه آزاد با چند جریان در فرایند رشد علمی کشور مؤثر بوده است. دانشگاه آزاد بیشترین کمک را در حوزه دانشی، آموزش و تربیت نیروی انسانی برای کشور انجام داده و جریان دانشی تلور یافته، متأثر از دانشگاه آزاد، در قالب نیروهای انسانی تربیت‌شده برای کشور خوش را نشان داده است.»

او افزود: «در درجه اول هدف این بود که نیروی انسانی مورد نیاز کشور تربیت شود. در درجه دوم، مانع از مهاجرت جمعیت جوان برای ادامه تحصیل شود، چراکه سیستم دانشگاهی دولتی پاسخگوی حجم متقاضیان نبود و توان لازم برای پوشش کامل این تقاضا را نداشت.»

او در ادامه اظهار کرد: «در بخش آموزش، از دهه دوم فعالیت دانشگاه آزاد، با افزایش رشته‌های تحصیلات تکمیلی و رسیدن به مرحله‌ای از پختگی و بلوغ درک مسائل پژوهشی، دانشگاه توانست بخش بزرگی از معضلات کشور را در قالب طرح‌های پژوهشی برون‌دانشگاهی و رساله‌های دکتری پیگیری و حل و فصل کند.»

نادی تأکید کرد: «در دهه چهارم تأسیس، این روند به شکل پخته‌تری ادامه یافت و اکنون دانشگاه آزاد در قالب برنامه‌های علمی که تعریف کرده، به ارتباط با صنایع و سازمان‌ها

معاون بین‌الملل و امور دانشجویان غیرایرانی دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فره‌نیختگان»:

جذب دانشجوی از ۲۵ کشور را برنامه‌ریزی کرده‌ایم

را در پیش گرفته که هم‌راستا با استانداردهای جهانی است. از بدو تأسیس تاکنون، به‌ویژه در زمان تدوین سند تحول و تعالی دانشگاه، روند علمی برای ساماندهی درون دانشگاهی از همه ابعاد، ارتقای کیفیت آموزشی، افزایش توانمندی‌ها، ظرفیت‌های علمی، مهارت‌های فنی و نیز درآمدهایی در دستور کار قرار گرفته است.» او تأکید کرد: «دانشگاه آزاد علاوه بر خدمات علمی در حوزه‌های مختلف فناوری‌های نوین و تولیدات علمی، در زمینه‌هایی مثل انرژی، کشاورزی و فناوری‌های نوین، در قالب یک پیک بزرگ اقتصادی نیز فعالیت می‌کند. این دانشگاه بخش اعظمی از در آمد خود را از طریق تبدیل علم به مهارت، مهارت به درآمد و در آمد به سرر مایه‌گذاری تأمین می‌کند. دانشگاه آزاد امروز کمتر متکی به شهریه است و در حوزه‌های علمی، مطابق با استانداردهای جهانی، با رتبه‌بندی‌ها و ارزیابی‌های متعدد، جایگاه خود را ارتقا داده است.»

معاون بین‌الملل و امور دانشجویان غیرایرانی دانشگاه آزاد ادامه داد: «به همین دلیل، ما در معاونت بین‌الملل تلاش کرده‌ایم این معاونت را هماهنگ با تحولات فکری و علمی ریاست دانشگاه پیش ببریم. در همین چهارچوب، مجموعه‌ای از مطالعات در قالب رویکردهای کلان سیاست بین‌الملل دانشگاه آزاد اسلامی انجام داده‌ایم و این رویکردها را با سیاست خارجی کشور هماهنگ کرده‌ایم تا در هر نقطه‌ای از جهان که روابط خارجی مناسبی داریم، اقدامات مؤثر صورت گیرد.»

محمدی در ادامه افزود: «به طور مثال، در بحث گسترش واحدهای دانشگاهی جدید، همکاری‌های آکادمیک و دیپلماسی علمی، مقاصد جدیدی تعریف کرده‌ایم. در حال حاضر، در شش ت هفت کشور دارای واحد هستیم و اهداف جدیدی برای گسترش داریم. در جذب دانشجویان بین‌المللی، برنامه‌ریزی کرده‌ایم تا هم از نظر دیپلماسی علمی و عمومی فعال باشیم و هم سهم بیشتری از درآمد ناشی از جذب این دانشجویان به دانشگاه اختصاص یابد.»

او با بیان اینکه اکنون از حدود ۱۲ یا ۱۳ ملیت دانشجو داریم که در برنامه‌ریزی‌ها قرار است این عدد به ۲۵ ملیت برسد، اضافه کرد: «تا سال ۱۴۰۴ یا ۱۴۰۵، به جذب

معاون علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فره‌نیختگان»:

از ۳ دانشکدگان به ۷ دانشکدگان رسیده‌ایم

حوزه‌های دانشی طراحی و تعریف کرده، اتفاق بسیار مهمی است. بعد از رفتن آقای خسر و پناه، بنده توفیق یافتم تا با حکم دکتر طهرانچی مسئولیت این مسیر را بر عهده بگیرم. در آن زمان موضوع مهم این بود که این معاونت صرفاً در سطح ستاد شکل گرفته و باید این نظام تا کف دانشگاه آزاد امتداد یابد؛ یعنی استعمار و امتداد ساختاری و علمی آن باید تصویر شود.»

معاون علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد تصریح کرد: «در اولین قدم با دکتر طهرانچی بر سسریک چهارچوب مهم به توافق رسیدیم؛ هم فرمایش ایشان بود و هم پیشنهاد بنده و کاملاً با هم موافق بودیم. آن هم این بود که مسئله عمومی علوم انسانی در کشور این است که علوم انسانی موجود ما نه بر اساس مبانی اسلامی و بومی ما طراحی شده و نه می‌تواند مسائل جامعه ما را حل کند.»

او ادامه داد: «اما از طرف دیگر، دانشگاه آزاد اسلامی نمی‌تواند به‌سرعت و با شدت به سمت محدودسازی رشته‌ها، به‌ویژه علوم انسانی، حرکت کند. چراکه ادامه حیات دانشگاه آزاد با خنارده‌های دانشجویان گره‌خورده است. ازاین رو به‌جای محدودسازی، تصمیم گرفتیم ششعار دوره‌ها را این‌گونه تعریف کنیم: کارشناسی فقط کاربردی و تحصیلات تکمیلی و دکتری فقط اسلامی.»

او توضیح داد: «یعنی جایی که دانشسجور را برای کار در جامعه تربیت می‌کنیم، باید آموزش‌های عملیاتی بدهیم. مثلاً در روزنامه‌نگاری، دانشجو بیشتر به آموزش فنی نیاز دارد تا مطالعه نظر به‌های جامعه‌شناسی. اما در دوره‌های دکتری، آموزش باید مبتنی بر مبانی اصیل، بومی و دینی باشد. این شعار اولین اصل راهبردی ما در این معاونت شد.» او درباره تحولات ساختاری نیز گفت: «یکی از مهم‌ترین تحولات، راه‌اندازی نظامی بود که به‌اشتباه دانشکدگان نامیده می‌شود، اما اصل آن نظام دانشی است. پس از دریافت فهرست رشته‌های ذیل این معاونت، سسعی کردم طبقه‌بندی استاندارد و مشترکی ارائه دهم. چراکه تنوع نام گروه‌ها و دانشکده‌ها در واحدهای مختلف، امکان ارتباط را از بین برده بود.»

همایون با ذکر مثالی افزود: «مثلاً دانشکده علوم سیاسی در تبریز یک عنوان داشت، در شیراز با نامی دیگر و در خلخال شکلی متفاوت. سعی کردیم این عنوان‌ها را به یکدیگر نزدیک کنیم. عنوان‌هایی استخراج شد که بعداً مشهور شدند به گروه‌های کشوری؛ یعنی گروه‌های کشوری که هر کدام حوزه خاصی از یک رشته چهارچوب‌دار – اصطلاحاً

دانشسجوز از ۲۵ کشور برنامه‌ریزی کرده‌ایم. در سیاست‌های بین‌الملل نیز تلاش کرده‌ایم با حوزه‌هایی چون بریکس، اکو و کاسپین (خزر)، همکاری‌های علمی و دانشگاهی داشته باشیم.»

او گفت: «دانشگاه آزاد اسلامی به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین دانشگاه‌های جهان، با ظرفیت و سابقه‌ای که دارد، می‌تواند روند توسعه و تحول علمی جهان را به‌عنوان یک مرجعیت علمی دنبال کند. این دانشگاه‌نه تنها در نظام‌بخشی به فعالیت‌های آکادمیک، بلکه در پاسخ به نیازهای جامعه نیز می‌تواند نقش آفرینی مؤثری داشته باشد.» او تأکید کرد: «در همین راستا، برنامه‌هایی در حوزه سیاست بین‌الملل تنظیم کرده‌ایم که بخشی از آن‌ها در آینده نزدیک اعلام خواهد شد. این برنامه‌ها در چهارچوب سند تحول و توسعه دانشگاه و با اتکا به دیدگاه‌های علمی و فکری ریاست دانشگاه تنظیم شده‌اند. نقطه آغاز دیپلماسی علمی برای ما، ارتباط دانشجویان خارجی با دانشگاه

است که به تبادل دانش و دستاوردهای علمی می‌انجامد.»

او ادامه داد: «در حوزه فرهنگ، برای دانشجویان بین‌الملل برنامه‌هایی تدارک دیده‌ایم که شناخت آن‌ها از کشور محل تحصیلشان افزایش یابد. همچنین، در سال‌های گذشته بسه دلایل مختلف، از جمله موضوع پرداخت حق عضویت، در برخی اتحادیه‌های علمی جهانی فعال نبوده‌ایم؛ ذیل همین موضوع بازگشت به این مجامع هستیم و با اتحادیه‌های منطقه‌ای مانند بریکس، اکو و شانگهای در حال تعامل هستیم.»

او بیان کرد: «در حوزه زبان فارسی نیز، با توجه به آموزش زبان‌های بیگانه در کشور، تصمیم داریم کرسی‌های زبان فارسی را از طریق پونسکرو و سازمان‌های بین‌المللی از ۱۲ کشور به ۵۰ کشور افزایش دهیم. در مقابل، زبان‌های آن کشورها نیز در دانشگاه آزاد تدریس شود.»

او ادامه داد: «برای رسیدن به اهداف سند تحول، ۱۰ گروه کاری بین‌الملل تشکیل داده‌ایم که هرکدام پنج کشور منتخب در مناطق مختلف را پوشش می‌دهند. هدف این است که با کشورهای دارای دانشجو، تفاهم‌نامه واحد دانشگاهی یا آمادگی برای تأسیس واحد، به‌صورت منجم و هماهنگ پوشش داده شوند.»

معاون بین‌الملل دانشگاه آزاد افزود: «در حال حاضر، حدود ۱۱ هزار دانشجویی خارجی داریم. از سال ۱۳۹۷ تاکنون حدود ۵۰ هزار دانشجوی بین‌المللی جذب شدند که بسیاری از آن‌ها فارغ‌التحصیل شده‌اند. حالا با شیوه‌های جدید مارکتینگ

و تبلیغات، قصد داریم تا سال ۱۴۰۵ این تعداد را به ۲۵ ملیت برسانیم.»

او گفت: «البته محدودیت‌ها و معذوریت‌های نظارتی و حاکمیتی وجود دارد؛ اما در برنامه هفتم توسعه، پیش‌بینی شده که کشور حدود ۳۲۰ هزار دانشجویی خارجی جذب کند که دانشگاه آزاد اسلامی با توجه به ظرفیت‌های علمی، اقامتی و تفریحی می‌تواند سهم بزرگی در این زمینه ایفا کند.»

او افزود: «در ذیل همین معاونت‌ها، از علوم انسانی و پایه گرفته تا فنی و مهندسی، کشاورزی، پزشکی، هنر و معماری فعال هستند. با این کستره، طبیعی است که حرکت دانشگاه آزاد اسلامی بتواند بر آموزش عالی کشور تأثیر جدی بگذارد. تحولات دانشگاه آزاد ادامه دارد و من این نوید را می‌دهم که در آینده این تحولات عمیق‌تر، جدی‌تر و سریع‌تر خواهد شد. ان‌شاءالله شاهد تحقق کامل عنوان دانشگاه مردمی خواهیم بود.»

او در بخش دیگری از گفت‌وگو درباره نظام دانشی تأکید کرد: «استقرار ساختار دانشی، اولین قدم جدی همه معاونت‌ها است. این ساختار باید زمینه گفت‌وگری علمی میان استادان و اهل مسئله را فراهم کند. در حال حاضر هر سه معاونت علوم انسانی و هنر، علوم تربیتی و مهارتی و علوم مهندسی و کشاورزی تقریباً در مراحل نهایی استقرار دانشکده‌ها هستند. نظارت بر رشته‌ها، توسعه برنامه‌های آموزشی، راه‌اندازی مجلات و... ذیل همین ساختار دانشی انجام می‌شود. اما پس از استقرار این ساختار، تازه مأموریت‌های اصلی ما آغاز می‌شود. همان‌طور که در ابتدای گفت‌وگو عرض کردم، دو مأموریت اصلی ما، کاربردی‌سازی دوره کارشناسی و اسلامی‌سازی تحصیلات تکمیلی است.» معاون علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد در ادامه درباره طرح‌های پژوهشی شاخص معاونت علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی توضیح داد: «بله، ما مجموعه همایش‌هایی با عنوان حکمت و علوم دانشتیم که دکتر خسر و پناه آغازگر آن بود. تمام فعالیت‌های پژوهشی ما در ذیل همین مفهوم سسامان می‌گرفت. ایده کلی این بود که بومی‌سازی و اسلامی‌سازی علوم در قالب مفهوم حکمت صورت گیرد، یعنی بازگشت به مبانی اصیل.»

او ادامه داد: «تقریباً هر سال این همایش ادامه یافته و موضوعات آن دقیق‌تر شده است. یک سیال با تمرکز بر مشارکت همه حوزه‌ها و اتصال آن‌ها به علوم انسانی و حکمت بود. سال بعد، بحث حکمرانی به آن اضافه شد و ارتباط علوم با حکمرانی بررسی شد. امسال نیز ان‌شاءالله موضوع اصلی ما «هوش مصنوعی» خواهد بود و نسبت آن با حکمت و سایر حوزه‌های دانشی مورد بررسی قرار می‌گیرد.»

همایون در پایان گفت: «نهایی دانشکده‌ها آماده شده و منتظر تأیید شورای گسترش هستیم. پس از آن، اسامی و مأموریت خاص هر دانشکده در هر استان و واحد مشخص خواهد شد. ان‌شاءالله آن را به‌زودی به‌عنوان یک خبر رسمی منتشر خواهیم کرد.»

نسادی در باره اقدامات و برنامه‌های معاونت علوم تربیتی و مهارتی دانشگاه آزاد نیز گفت: «ما تا ابتدا چند جریان اصلی را پیگیری کرده‌ایم. یکی از مهم‌ترین اقدامات ما الگوسازی برای نظام تعلیم و تربیت کشور است. دانش تعلیم و تربیت را وارد زیست‌بوم زنجیره تربیتی خود کرده‌ایم و آن را پشتوانه مدارس سما قرار داده‌ایم تا الگوها، نظر به‌ها و مدل‌های تربیتی منطقی را شناسایی، تولید، خلق و مستندسازی کنیم و در اختیار نظام آموزش و پرورش کشور قرار دهیم.»

او افزود: «هدف دوم ما در این حوزه، تثبیت و تکمیل مدل عرصه و پایه، کادرسازی است. به‌گونه‌ای که کادر تربیت‌شده هم از نظر دانش حرفه‌ای، هم توانایی اجرایی و هم هنرهای معلمی، آمادگی کامل برای تربیت نسل آینده را داشته باشند. ما به‌دنبال تربیت معلمان هستیم که بتوانند نسل آینده را تربیت کنند، نه صرفاً آموزش دیدگانی که مطالب گذشته را منتقل کنند.»

نادی درباره اقدامات این معاونت در حوزه مهارتی نیز گفت: «از حدود یک سال پیش طراحی دانشکده‌های توسعه فناوری و کارآفرینی را آغاز کرده‌ایم. در واقع دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی را به دانشکده‌های توسعه فناوری و کارآفرینی تغییر ماهیت داده‌ایم. هدف کلی ما، آموزش فناوری و مهارت‌هایی است که منجر به توسعه فرصت‌های شغلی و جریان‌های کارآفرینانه فردی، گروهی و اجتماعی شوند.»

او اضافه کرد: «سسال تحصیلی جدید را با همین هدف آغاز کرده‌ایم. چون دانشکده تعلیم و تربیت اسلامی در برخی استان‌ها به ما مرحله بلوغ رسیده، تمرکز ما بر راه‌اندازی دانشکده‌های فناوری و کارآفرینی است که طراحی و دستورالعمل آن تهیه شده و به‌صو به اولیه‌اش نیز صادر شده است.»

معاون علوم تربیتی و مهارتی دانشگاه آزاد در بخش دیگری از سسختنان خود درباره مدارس الگویی سما گفت: «توسعه مدارس الگویی با ویژگی‌های خاص تربیتی نیز از دیگر اهداف ما در سال جدید است. این مدارس صرفاً پر کنکور و موفقیت تحصیلی متمرکز نیستند، بلکه بر تربیت انسان برای زیست آینده متمرکز دارند. تاکنون حدود ۱۰۰ مدرسه برای این طرح انتخاب شده‌اند. در ۲۵ درصد از آن‌ها الگو به‌طور کامل تحقق یافته، در ۲۵ درصد دیگر در حال اجراست و ۵۰ درصد باقی‌مانده نیز پیرو هستند. در سسال تحصیلی پیش‌رو، پذیرش در دوره متوسطه دوم مدارس سما بر اساس آزمون

